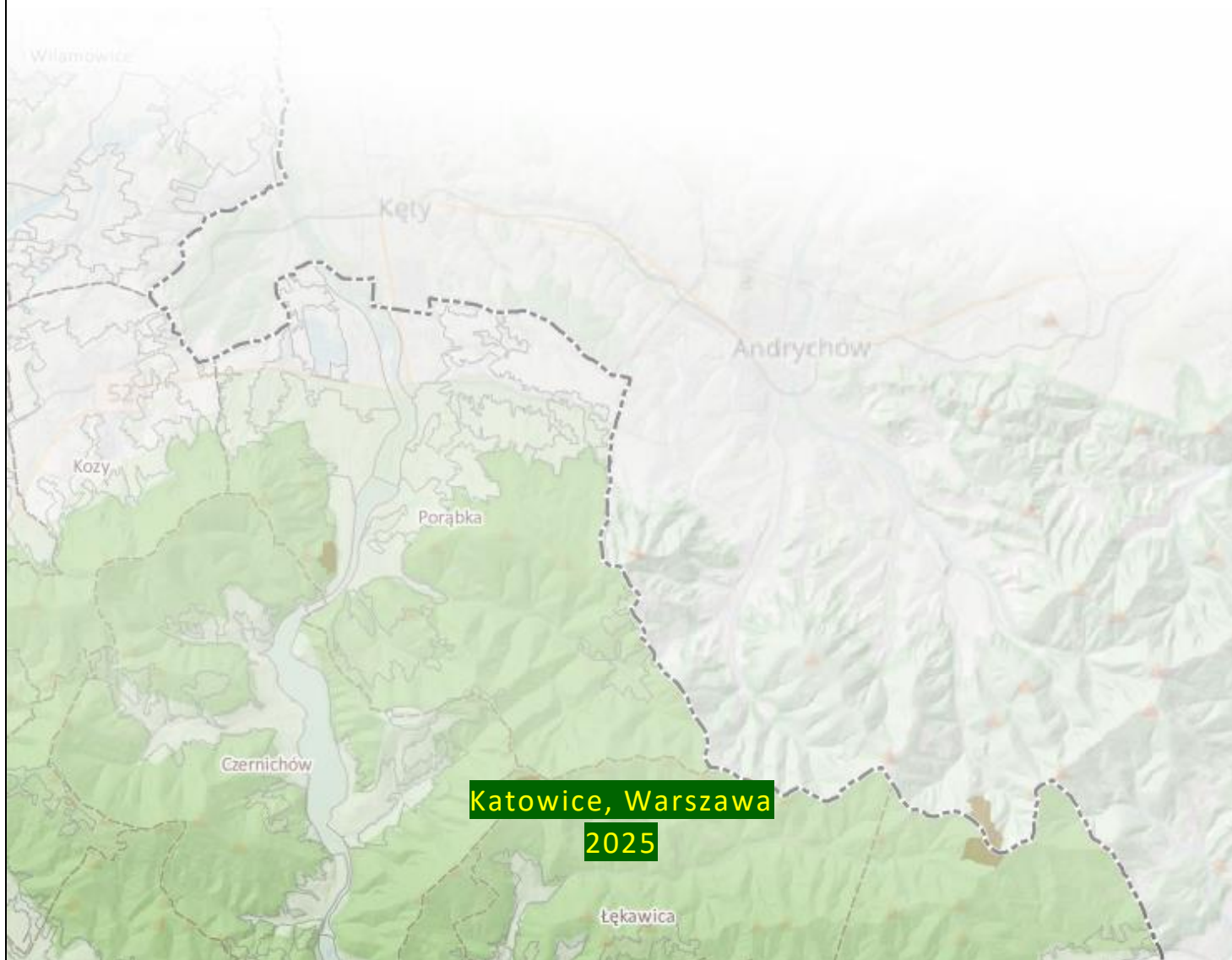

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZY OBSZARU CHRONIONEGO

Nazwa obszaru: Hałda Poptuczkowa

Forma ochrony: Park Kulturowy

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

1 METRYCZKA OBSZARU CHRONIONEGO

Nazwa obszaru lub obiektu	Hałda Popłuczkowa
Forma ochrony	Park Kulturowy
Akt prawny powołujący (pierwotny)	Uchwała nr LXVIII/597/2006 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z 25 października 2006 roku (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2006 r. poz. 4184)
Akt prawny powołujący (aktualny)	Jw.
Cele ochrony	<p>Celem utworzenia Parku Kulturowego „Hałda Popłuczkowa” w Tarnowskich Górach jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ochrona krajobrazu antropogenicznego unikalnej hałdy pozostałej po płuczce rud cynku (galmanu); – ochrona zespołu tzw. roślin galmanowych, wraz z rzadkimi gatunkami roślin i muraw kserotermicznych; – ochrona terenów okalających przed przedostawaniem się do nich zawartości hałdy; – ochrona dwóch nieczynnych szybów porudnych „Sophia” i „Frieden”, w tym okalających nasypów i grup zadrzewienia; – ochrona zespołu zabytków architektury militarnej z okresu II Wojny Światowej, obejmującego betonowe stanowiska strzeleckie i ciągi transzei; – zachowanie i utrzymanie doskonałego punktu widokowego na miasto Tarnowskie Góry
Nazwa mezoregionu	Garb Tarnogórski
Położenie administracyjne (gminy)	Tarnowskie Góry
Powierzchnia (ha)	6,79 (wg danych GIS)

Wykaz jednostek krajobrazowych zidentyfikowanych w obrębie obszaru lub obiektu chronionego (z oznaczeniem krajobrazów priorytetowych – jeśli występują):

ID	PODTYP	PRIORYTET
109	13b	TAK

2 ZAGROŻENIA

Przedmiot zagrożenia (odbiorca presji) dziedzina lub dział	Kod zagrożenia	Rodzaj (charakter) działań i zjawisk stwarzających zagrożenia	Źródło zagrożeń	Zagrożenie wewnętrzne (W) lub zewnętrzne (Z)	Skala zagrożenia (0–12 pkt.)	ID jednostek, w których występuje zagrożenie
A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.1. Dziedzictwo geologiczne i rzeźba terenu	A.1.4.	Eksploracja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf	VI.3	W	10	109
	A.1.6.	Składowiska odpadów	VI.4	W, Z	5	109
	A.1.7.	Erozja gleb	IV.2, VI.1- 2 VI 5	W	11	109
A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.2. Ekosystemy i ich zespoły	A.2.2.	Fizyczna i chemiczna degradacja siedlisk lądowych	IV.2, VI.1- 2 VI 5	W	11	109
	A.2.3.	Naturalna i przyspieszona przez działalność człowieka sukcesja naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk nieleśnych na zbiorowiska zaroślowe i leśne	IV.1-2	W	11	109
A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.3. Struktura ekologiczna krajobrazu	A.3.5.	Zmniejszanie się różnorodności biologicznej	IV.2, VI.1- 2 VI 5	W	8	109
B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego B.2. Architektura	B.2.1.	Brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych	V	W	8	109
B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego B.4. Inżynieria wodna i lądowa	B.4.2.	Zanikanie lub brak konserwacji cennych kulturowo form inżynierijno- -technicznych – świadectw dawnych technologii	V	W	8	109

C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu C.2 Walory estetyczne	C.2.3.	Zarastanie roślinnością drzewiastą i krzewiastą ostańców skalnych i ruin zamków oraz muraw kserotermicznych, zamykanie komponowanych historycznych widoków, panoram i wnętrza krajobrazowych itp.	IV.1-2	W, Z	11	109
C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu C.3 Tożsamość miejsca	C.3.2.	Zanik swojskości krajobrazu – zanikanie związków przynależności i przywiązania	V, VI	W, Z	8	109
D. Zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych D.3. Walory sanitarne	D.3.1.	Zanieczyszczenie terenu odpadami	VI.4	W, Z	5	109

3 REKOMENDACJE

Zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów obrębie form ochrony przyrody	Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów, w obrębie obszarów chronionych	Kody ID jednostek, dla których występują rekomendacje lub wnioski	Potencjalny adresat realizacji
Eksploracja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf	Kontrola i eliminacja miejsc nielegalnej eksploatacji surowców mineralnych poprzez egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa w przedmiotowym zakresie. Uniemożliwianie dostępu do hałdy mogącego powodować nielegalną eksploatację	109	gmina, PIOŚ
Składowanie odpadów	Likwidacja stwierdzonych składowisk odpadów. Uniemożliwianie dostępu do hałdy mogącego powodować dalsze nielegalne składowanie odpadów. Wzmocnienie kontroli ograniczającej zagrożenie nielegalnego deponowania odpadów, w tym przy pomocy urządzeń monitoringowych	109	właściciele terenu, PIOŚ, gmina
Erozja gleb	Eliminacja dostępu motocykli i quadów z uwzględnieniem w szczególności zasad określonych w planie ochrony parku kulturowego. Stosowanie technicznych i przyrodniczych metod ograniczania erozji z uwzględnieniem w szczególności zasad określonych w planie ochrony parku kulturowego	109	gmina, właściciele terenu
Fizyczna i chemiczna degradacja siedlisk łądowych	Ograniczanie fizycznej i chemicznej degradacji siedlisk łądowych poprzez minimalizację powierzchni terenów poddawanych presji, utrzymywanie odpowiednimi do uwarunkowań metodami dróg, szlaków turystycznych i ścieżek uniemożliwiające degradację przyległych terenów z naturalną roślinnością. Realizacja ustaleń planu ochrony parku kulturowego w zakresie ograniczenia dewastacji terenu	109	gmina, właściciele terenu
Naturalna i przyspieszona przez działalność człowieka sukcesja naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk nieleśnych na zbiorowiska zaroślowe i leśne	Kontrolowane prześwietlanie zieleni wysokiej i krzewiastej celem zachowania i rozprzestrzenienia się muraw galmanowych z elementami muraw kserotermicznych i ciepłolubnych muraw napiaskowych, a także celem zachowania stanowisk i siedlisk chronionych gatunków roślin; szczególne uwzględnienie w tym działaniu wierzchołkowej części hałdy oraz warunków ekspozycji z występujących tu punktów widokowych. Ograniczanie sukcesji ekologicznej muraw w kierunku roślinności zadrzewień i lasów	109	gmina, właściciele terenu

Zmniejszenie się różnorodności biologicznej	Ograniczanie dewastacji i degradacji terenu na zasadach określonych w planie ochrony parku kulturowego. Ograniczanie sukcesji ekologicznej muraw w kierunku roślinności zadrzewień i lasów. Realizacja funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych oraz właściwej dla niej infrastruktury w sposób niedegradujący różnorodności biologicznej, ze szczególnym uwzględnieniem roślinności muraw galmanowych, kserotermicznych, napiaskowych, siedlisk i stanowisk chronionych gatunków roślin. Ochrona w miejscach nie kolidujących z koniecznością ochrony roślinności murawowej drzew starych, dziuplastych i martwych; zachowanie martwego drewna	109	gmina, właściciele terenu
Brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych	Realizacja ochrony zabytkowych obiektów przemysłowych i militarnych, w szczególności szybów, obiektów płuczki, stanowisk strzeleckich, transzei na zasadach określonych w planie ochrony parku kulturowego. Zwiększenie nadzoru przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przez powiatowych inspektorów nadzoru. Zwiększenie środków finansowych na ochronę dziedzictwa kulturowego. Wprowadzanie do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stref ochrony konserwatorskiej, obiektów zabytkowych z gminnej ewidencji zabytków oraz odpowiednich zapisów chroniących zabytki i układy w warunkach racjonalnego zagospodarowania	109	WKZ, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele i użytkownicy nieruchomości, gmina
Zanikanie lub brak konserwacji cennych kulturowo form inżynierijno-technicznych – świadectw dawnych technologii	Realizacja zasad ochrony zabytkowych obiektów przemysłowych, w szczególności szybów, obiektów płuczki, na zasadach określonych w planie ochrony parku kulturowego. Zwiększenie nadzoru przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przez powiatowych inspektorów nadzoru. Zwiększenie środków finansowych na ochronę dziedzictwa kulturowego. Wprowadzanie do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stref ochrony konserwatorskiej, obiektów zabytkowych z gminnej ewidencji zabytków oraz odpowiednich zapisów chroniących zabytki i układy w warunkach racjonalnego zagospodarowania. Organizacja ścieżki dydaktycznej i oznakowania tablicami obiektów poprzemysłowych zgodnie z warunkami określonymi w planie ochrony parku kulturowego	109	WKZ, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele i użytkownicy nieruchomości, gmina
Zarastanie roślinnością drzewiastą i krzewiastą ostańców skalnych i ruin zamków oraz muraw kserotermicznych,	Zapobieganie zarastania roślinnością drzewiastą i krzewiastą cennych panoram z wierzchołkowej części łańdy. Ochrona ekspozycji czynnej i biernej podczas realizacji zagospodarowania rekreacyjnego terenu łańdy na zasadach określonych w planie ochrony parku kulturowego. Powiększenie obszaru parku kulturowego o tereny wskazane w planie ochrony parku kulturowego celem zachowania warunków ekspozycji czynnej i biernej obszaru	109	gmina, starostwo powiatowe

zamykanie komponowanych historycznych widoków, panoram i wnętrz krajobrazowych itp.			
Zanik swojskości krajobrazu – zanikanie związków przynależności i przywiązania	Ochrona, odtwarzanie i kultywowanie tradycyjnych form zagospodarowania przestrzennego związanych z funkcją przemysłową i obronną. Przeciwdziałanie metodami planistycznymi i administracyjnymi degradacji cech charakterystycznych tradycyjnych krajobrazów poprzemysłowych. Realizacja funkcji edukacyjnych w ramach udostępniania rekreacyjnego obszaru, w tym realizacja zadań związanych ze ścieżką edukacyjną określonych w planie ochrony parku kulturowego. Ochrona i propagowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji przemysłowej i obronno-militarnej. Promocja parku kulturowego	109	gmina, właściciele nieruchomości, lokalne stowarzyszenia i fundacje
Zanieczyszczenie terenu odpadami	Likwidacja stwierdzonych składowisk odpadów. Uniemożliwianie dostępu do hałdy mogącego powodować dalsze nielegalne składowanie odpadów. Wzmocnienie kontroli ograniczającej zagrożenie nielegalnego deponowania odpadów, w tym przy pomocy urządzeń monitoringowych	109	właściciele terenu, PIOŚ, gmina

Rekomendacje i wnioski planistyczne odnoszące się do krajobrazu priorytetowego położonego w obrębie omawianego obszaru chronionego zawarte są w odpowiednich kartach krajobrazów priorytetowych (Tom II Audytu krajobrazowego woj. śląskiego)